

Współpraca transgraniczna miast na przykładzie Związku Miast Bałtyckich

Rozważania wstępne

Współpraca pomiędzy miastami należącymi do różnych państw nie jest zjawiskiem nowym w Europie. Idea współpracy władz lokalnych na kontynencie europejskim wynika z bogatych i wielowiekowych doświadczeń historycznych¹. Współcześnie współpraca ta jest realizowana na wielu płaszczyznach i z wykorzystaniem różnorodnych środków oraz metod działania. Jednym z najczęstszych kryteriów, decydującym o nawiązaniu i rozwoju wspólnych przedsięwzięć, jest bliskość geograficzna podmiotów współpracy, aczkolwiek nie jedynym². Niniejsze opracowanie stanowi próbę syntetycznego przedstawienia Związku Miast Bałtyckich³, subkontynentalnej sieci miast, będącej obecnie najważniejszym forum transgranicznej współpracy miast w regionie Morza Bałtyckiego.

Inicjatywa powołania sformalizowanej struktury współpracy miast w regionie bałtyckim pojawiła się w roku 1991. Wówczas to w Gdańsku, w dniach 19 – 20 września odbyła się konferencja założycielska Związku Miast Bałtyckich, z udziałem 32 miast z regionu Morza Bałtyckiego, podczas której podjęto szereg istotnych decyzji⁴. Po pierwsze, przyjęto Statut Związku Miast Bałtyckich. Po drugie, dokonano wyboru władz organizacji. Po trzecie, zdecydowano o lokalizacji Sekretariatu Związku Miast Bałtyckich w Gdańsku⁵.

Członkostwo

Zasady nabywania i utraty członkostwa oraz występowania z organizacji reguluje Statut Związku Miast Bałtyckich⁶, przyjęty 20 września 1991 r. w Gdańsku, podczas konferencji

---

¹ W regionie Morza Bałtyckiego tradycja współpracy miast sięga średniowiecza, kiedy to rozpoczęła funkcjonowanie, działająca prężnie przez kilka wieków Hanza, będąca związkiem miast, mającym na celu uzyskiwanie przywilejów w handlu. Do jej tradycji odwołuje się obecnie powstała w 1980 r. Nowa Hanza. Zob. szerzej na ten temat: <http://www.hanse.org>

² Szerzej na ten temat zob.: T. Kaczmarek, *Struktury terytorialno – administracyjne i ich reformy w krajach europejskich*, Poznań 2005, s. 297-323; H. Dumała, *Polskie miasta w sieciach międzynarodowych*, [w:] *Samorząd lokalny w Polsce. Społeczno – polityczne aspekty funkcjonowania*, S. Michałowski, A. Pawłowska (red.), Lublin 2004, s. 195-208.

³ Ang. Union of the Baltic Cities (UBC).

⁴ „Newsletter” 1992, nr 1, s.1. Szerzej na temat historii Związku Miast Bałtyckich zob.: *UBC 10th Anniversary 1991 – 2001. Past, Present, Future*, [b.m.w.] [b.d.w.], s. 2-3.

⁵ Siedziba Sekretariatu ma charakter rotacyjny.

⁶ Statut Związku Miast Bałtyckich składa się ze wstępu oraz trzynastu ponumerowanych artykułów. Reguluje cele i zadania Związku, zasady członkostwa, strukturę organizacyjną, organizację pracy, zasady finansowania

założycielskiej. Ostatnie poprawki do dokumentu wprowadzono 18 października 2003 r. w Kłajpedzie, podczas VII Konferencji Generalnej delegatów miast członkowskich⁷.

Zgodnie ze Statutem⁸ członkiem Związku może zostać miasto położone na wybrzeżu Morza Bałtyckiego i jego zatok, a także inne miasto zainteresowane rozwojem regionu Morza Bałtyckiego. Status członków założycieli posiadają miasta, których przedstawiciele uczestniczyli w konferencji założycielskiej, wyrazili wolę na przystąpienie do Związku oraz podpisali Statut. Inne miasta mogą przystąpić do Związku składając w tym względzie pisemną deklarację. Członkostwo w Związku ustaje na skutek dobrowolnego wystąpienia ze Związku, co powoduje wygaśnięcie wzajemnych zobowiązań. Zainteresowane organizacje i instytucje mogą zostać członkami wspierającymi⁹.

Status członków założycieli Związku Miast Bałtyckich posiadają 32 miasta. Otwarta formuła członkostwa sprawiła, że po piętnastoletnim okresie działalności Związek skupia obecnie 100 miast¹⁰ z 10 państw nadbałtyckich (Danii, Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Rosji, Polski i Szwecji). Dwa miasta z Białorusi – Grodno i Slonim – posiadają status obserwatora.

Elementem wspólnym miast członkowskich Związku Miast Bałtyckich jest ich usytuowanie w regionie bałtyckim, a dokładniej w zlewisku Morza Bałtyckiego, bowiem miasta członkowskie z Norwegii z punktu widzenia geografii nie leżą nad Morzem Bałtyckim. Same miasta nie mają często położenia *stricte* nadmorskiego, co widać (patrz: mapa 1 na następnej stronie) w przypadku miast członkowskich z Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, czy Szwecji. Dodać należy przy tym, że cechuje je zróżnicowanie pod względem rozwoju gospodarczego, społecznego, kulturowego oraz co do wielkości populacji. W tym ostatnim aspekcie do Związku należą miasta, które posiadają mniej niż 10 tys. mieszkańców – jest ich łącznie osiem¹¹ (przykładem może być tu Krynica Morska, która pod względem liczby mieszkańców jest najmniejszym miastem w Związku), ale także miasta o charakterze metropolii, o liczbie ludności przekraczającej 500 tys. – jest ich sześć¹². Ponad 60% miast członkowskich - dokładnie 62 miasta, z czego 36 należy do przedziału od 10 do 50 tys., a 26 do przedziału od 50

---

oraz sposób jego rozwiązania. Statut Związku Miast Bałtyckich dostępny na stronie internetowej: <http://www.ubc.net/statuses.html>

⁷ Konferencja Generalna jest najwyższym organem w strukturze organizacyjnej Związku Miast Bałtyckich. Szerze rozważania na temat struktury organizacyjnej zostaną przedstawione w kolejnej części pracy.

⁸ Art. 3 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

⁹ *Ang.* supporting members.

¹⁰ Liczba miast członkowskich byłaby zapewne wyższa, gdyby wszystkie miasta które stały się członkami Związku, z różnych powodów nie zaprzęstały działalności w jego strukturach. Pełna lista miast członkowskich dostępna na stronie: <http://www.ubc.net/members/status.html>

¹¹ Z czego cztery z Estonii, dwa z Polski, po jednym z Niemiec i ze Szwecji.

¹² Po jednym z Danii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Rosji i Szwecji.

do 100 tys., posiada liczbę mieszkańców mniejszą od 100 tys. Tylko jedno miasto członkowskie Związku – Sankt Petersburg - posiada liczbę mieszkańców wyższą od jednego miliona¹³.

Obecnie polskimi miastami członkowskimi Związku Miast Bałtyckich są: Chojnice (1999), Elbląg (1991), Gdańsk (1991), Gdynia (1991), Koszalin (1998), Krynica Morska (2005), Łeba (1993), Malbork (1999), Pruszcz Gdański (1999), Reda (1999), Sopot (1991), Szczecin (1991)¹⁴.

Mapa 1. Miasta członkowskie Związku Miast Bałtyckich

Źródło: <http://www.ubc.net/members/members.html#mmap>

Struktura organizacyjna

Statut Związku Miast Bałtyckich stanowi (art. 4), że organami Związku są:

- a) Konferencja Generalna delegatów miast członkowskich,
- b) Prezydent Związku,

¹³ Dokładnie 4 730 000 mieszkańców.

¹⁴ Zob.: <http://www.ubc.net/members/status.html>. W nawiasach podano rok przystąpienia polskich miast do Związku Miast Bałtyckich.

- c) Zarząd składający się z jednego przedstawiciela miasta członkowskiego z każdego państwa, Prezydenta i trzech Vice-Prezydentów.

Konferencja Generalna jest najwyższym organem Związku i zgodnie ze Statutem (art. 5) posiada władzę podejmowania decyzji dotyczących każdego obszaru działalności Związku. W szczególności do jej kompetencji należy decydowanie o Statucie Związku oraz zasadach działania Konferencji Generalnej; wybieranie Prezydium, Zarządu na okres dwuletniej kadencji; decydowanie o wysokości składek członkowskich; udzielanie absolutorium Prezydentowi i Sekretarzowi Generalnemu za okres dwóch ostatnich lat; wybieranie Komisji Audytu na okres dwuletniej kadencji; zatwierdzanie strategii działania Związku; zatwierdzanie tworzenia komisji Związku; decydowanie o lokalizacji Sekretariatu Związku na okres czteroletniej kadencji; decydowanie o rozwiązaniu Związku.

Konferencję Generalną zwołuje Prezydent Związku co najmniej raz na dwa lata. Uczestniczą w niej delegacje, wyposażone przez władze miast członkowskich w uprawnienia decyzyjne. Delegacja każdego miasta dysponuje jednym głosem. Data i miejsce Konferencji Generalnej znana jest z dwuletnim wyprzedzeniem, bowiem ustalana jest przez samą Konferencję Generalną podczas jej poprzedniej sesji. Sesje Konferencji Generalnej otwierane są i prowadzone przez Prezydenta Związku¹⁵.

Zgodnie z powyższym sesje zwyczajne Konferencji Generalnej odbywają się co najmniej raz na dwa lata. Statut Związku przewiduje możliwość zwołania przez Prezydenta Związku, na wniosek jednej trzeciej miast członkowskich, sesji specjalnej. Wymogiem jest, by składany wniosek zawierał jednocześnie proponowany porządek obrad. Z kolei wniosek co najmniej jednej trzeciej miast członkowskich, zgłoszony przynajmniej na jeden miesiąc przed sesją Konferencji Generalnej, wymagany jest do zmiany porządku obrad tejże sesji¹⁶.

Decyzje Konferencji Generalnej posiadają moc wiążącą, gdy wzięła w niej udział co najmniej połowa miast członkowskich Związku. Generalnie decyzje podejmowane są zwykłą większością głosów, za wyjątkiem dwóch przypadków: wprowadzenia poprawek do Statutu - wymaga jest absolutna większość głosów, oraz rozwiązania Związku – wymagana jest większość 2/3 głosów przy obecności przedstawicieli co najmniej 2/3 miast członkowskich¹⁷.

---

¹⁵ Zob.: art. 6 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

¹⁶ Zob.: art. 7-8 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

¹⁷ Zob.: art. 7 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

Każda kolejna Konferencja Generalna odbywa się w innym mieście¹⁸. W okresie pomiędzy spotkaniami Konferencji Generalnej najwyższą władzą Związku jest Zarząd, którego Przewodniczącym jest Prezydent Związku. Zgodnie z postanowieniami Statutu Zarząd posiada prawo formułowania i przyjmowania wewnętrznych regulacji oraz zatwierdza budżet Związku¹⁹. Dokonuje także wyboru Sekretarza Generalnego na okres czteroletniej kadencji²⁰ oraz proponuje wysokość składek członkowskich, zatwierdzanych następnie przez Konferencję Generalną²¹.

W skład Zarządu - obok Prezydenta i trzech Vice-prezydentów - wchodzi jeden przedstawiciel miasta członkowskiego z każdego państwa. Spotkania Zarządu odbywają średnio 2 – 4 razy w ciągu roku, przy czym w tym przypadku - w odróżnieniu od Konferencji Generalnej - nie obowiązuje reguła każdorazowego spotkania w innym mieście²². Pierwsze odbyło się w dniach 6 – 7 grudnia 1991 r. w Lubece. Ostatnie - 52 spotkanie – miało miejsce 5 czerwca 2008 r. w Kuressaare (Estonia)²³.

Funkcję Prezydenta Związku Miast Bałtyckich pełni od 2001 r. burmistrz Kolding (Dania) Per Bødker Andersen. Decyzją IX Konferencji Generalnej sprawuje swoje obowiązki podczas kolejnej, czwartej już z rządu kadencji w latach 2007 – 2009. Prezydent zwołuje, otwiera i prowadzi sesje Konferencji Generalnej, spełnia funkcje członka, a zarazem Przewodniczącego Zarządu oraz reprezentuje Związek na zewnątrz. Wspólnie z burmistrzem miasta, gdzie ulokowany jest Sekretariat proponuje kandydata na Sekretarza Generalnego Związku²⁴. Decyzją VI Konferencji Generalnej funkcję honorowego Prezydenta powierzono Andersowi Engströmowi – pierwszemu, a zarazem wieloletniemu Prezydentowi Związku w latach 1991 - 2001. Obecnie Anders Engström nadal aktywnie przyczynia się i podejmuje działania na rzecz rozwoju Związku Miast Bałtyckich²⁵.

---

¹⁸ I Konferencja Generalna odbyła się w dniach 22 – 24 maja 1992 r. w Kalmar (Szwecja). Kolejne: II Konferencja Generalna w Svetlogorsku (Rosja), w dniach 24 – 25 września 1993 r.; III Konferencja Generalna w Aarhus (Dania), w dniach 8 – 9 grudnia 1995 r.; IV Konferencja Generalna w Gdańsku, w dniach 12 – 13 września 1997 r.; V Konferencja Generalna w Sztokholmie, w dniach 24 – 25 września 1999 r.; VI Konferencja Generalna w Rostoku, w dniach 12 – 13 października 2001 r.; VII Konferencja Generalna w Kłajpedzie, w dniach 17 – 19 października 2003 r.; VIII Konferencja Generalna w Turku (Finlandia) w dniach 29 września – 2 października 2005 r. Szerzej na temat poszczególnych Konferencji, ich przebiegu, rezultatów i podjętych decyzji zob.: <http://www.ubc.net/today/index.html>

¹⁹ Art. 6 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

²⁰ Art. 10 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

²¹ Art. 12 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

²² Dwukrotnie Zarząd spotykał się w roku 1994 i 1996, a czterokrotnie w roku 1993, 1997 oraz 1999. W pozostałych latach spotkania odbywały się 3 razy w ciągu roku. Szerzej na temat spotkań Zarządu i ich rezultatów: <http://www.ubc.net/today/index.html#UBC%20Executive%20Board%20meetings>

²³ <http://www.ubc.net/calendar/calendar.html>

²⁴ Zob.: art. 4-10 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

²⁵ <http://www.ubc.net/organisation/honorary.html>

Właściwa działalność Związku w określonych obszarach organizowana jest w kilkunastu komisjach, sieciach i grupach zadaniowych. Komisje - obecnie w liczbie trzynastu - zarządzane są przez od jednego do siedmiu miast członkowskich²⁶. Najaktywniejszymi uczestnikami prac komisji są miasta członkowskie ze Szwecji (biorą udział w pracach dziewięciu komisji), Finlandii (pięć komisji) oraz Polski (cztery komisje).

W ramach Związku Miast Bałtyckich funkcjonują sieci i grupy zadaniowe. Zalicza się do nich:

1. Sieć ds. Równości Płci (Gender Equality Network) – obecna nazwa funkcjonuje od VIII Konferencji Generalnej, tj. od 2005 r. Zastąpiła ona istniejąca w latach 1993 – 2005 Sieć ds. Kobiet (Women's Network),
2. Grupa Robocza ds. Agendy 21 (Agenda 21 Working Group) – jej głównym zadaniem jest podejmowanie i koordynacja działań na rzecz wdrażania w życie wypracowanej w ramach Związku koncepcji zrównoważonego rozwoju regionu Morza Bałtyckiego.

Sekretariat

Sekretariat Związku Miast Bałtyckich ulokowany jest w Gdańsku. Ponownej akceptacji tej lokalizacji, na okres czterech kolejnych lat dokonała IX Konferencja Generalna²⁷. Siedziba Sekretariatu bowiem, zgodnie z art. 5 Statutu Związku Miast Bałtyckich ma charakter rotacyjny. Na czele Sekretariatu stoi Sekretarz Generalny, wybierany przez Zarząd na okres czteroletniej kadencji. Funkcję Sekretarza Generalnego Związku Miast Bałtyckich pełni obecnie Paweł Żaboklicki. Jego podstawowym obowiązkiem jest zabezpieczenie warunków do realizacji celów Związku. Sekretarz może uczestniczyć we wszystkich sesjach, zebraniach i posiedzeniach Związku²⁸.

Do obowiązków Sekretariatu należy koordynacja codziennej pracy i działalności Związku, komunikowanie z miastami członkowskimi i organizacjami międzynarodowymi, zarządzanie instytucją, wydawanie i dystrybucja raportów, dokumentów, organizowanie konferencji, zarządzanie funduszami, wydawanie biuletynu Związku i innych publikacji, reprezentacja Związku na konferencjach i spotkaniach oraz udzielanie pomocy komisjom i innym organom Związku²⁹. Językiem urzędowym organizacji jest język angielski³⁰. Odbývają się w

---

²⁶ Zob.: <http://www.ubc.net/commissions/commissions.html>

²⁷ <http://www.ubc.net/today/viith-general.html>

²⁸ Art. 10 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

²⁹ <http://www.ubc.net/organisation/secretariat.html>

³⁰ Art. 11 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

nim sesje organów Związku, konferencje, spotkania, wydawane są dokumenty, organy prasowe Związku, itd.

Przedstawiona wyżej struktura organizacyjna, pod względem budowy i funkcji poszczególnych organów, lokuje Związek Miast Bałtyckich w gronie szeregu organizacji międzynarodowych, o podobnych rozwiązaniach. Konferencja Generalna jest organem deliberującym, podejmującym najważniejsze decyzje, Zarząd spełnia funkcje wykonawcze, a Sekretariat zapewnia obsługę administracyjną Związku.

Działalność Związku Miast Bałtyckich – cele, obszary działania

Statutowymi celami działalności Związku Miast Bałtyckich są promowanie i wzmacnianie współpracy i wymiany doświadczeń wśród miast regionu Morza Bałtyckiego, obrona i promowanie wspólnych interesów miast członkowskich wobec władz regionalnych, narodowych, europejskich i międzynarodowych oraz zrównoważony rozwój regionu Morza Bałtyckiego³¹. Realizacja celów Związku następuje poprzez dążenie do systematycznej wymiany doświadczeń pomiędzy miastami członkowskim, organizowanie spotkań, wystaw, sesji naukowych, imprez różnego typu, celem upowszechniania osiągnięć miast członkowskich; wspieranie i udzielanie pomocy miastom członkowskim w prowadzeniu prac badawczych i działalności wydawniczej, poświęconych problematyce Morza Bałtyckiego i obszarów sąsiednich; promowanie zainteresowania historią regionu bałtyckiego, jego ekologicznym i kulturowym dziedzictwem oraz wspólna praca na rzecz ochrony walorów krajobrazowych regionu; udzielanie poparcia staraniom zmierzającym do rozwoju kontaktów międzyludzkich, a w szczególności pomiędzy młodzieżą miast członkowskich poprzez organizowanie spotkań, zawodów sportowych, festiwali i innych imprez tego rodzaju; udzielanie pomocy i poparcia we współpracy pomiędzy miastami bliźniaczymi; podejmowanie inicjatyw i współdziałanie z rządami państw regionu Morza Bałtyckiego i organizacjami międzynarodowymi w rozwiązywaniu zagadnień związanych z rozwojem regionu bałtyckiego i ochroną środowiska naturalnego Morza Bałtyckiego; sprzyjanie rozwojowi więzi komunikacyjnych z innymi aktorami regionalnymi; utrzymywanie kontaktów ze strukturami Unii Europejskiej i Rady Europy; prezentowanie na forach publicznych wspólnych wniosków, opinii i propozycji dotyczących miast członkowskich i regionu Morza Bałtyckiego; współpracowanie w procesie rozszerzania Unii Europejskiej; wspieranie miast członkowskich w uzyskiwaniu środków z Unii Europej-

---

³¹ Art. 1 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

skiej i innych źródeł, na realizację projektów w regionie bałtyckim; stworzenie własnego programu public relations.

Z powyższych zapisów statutowych wynika, że działalność Związku Miast Bałtyckich dotyczy wielu obszarów i dziedzin zainteresowań, głównie koncentrujących się na obszarze regionu Morza Bałtyckiego, z jednoczesnym uwzględnieniem prawidłowej reprezentacji Związku na arenie europejskiej. W realizację powyższych zadań zaangażowane są wszystkie organy Związku, ze szczególnym uwzględnieniem Konferencji Generalnej, która wytycza strategiczne cele w tej materii oraz komisje i sieci zadaniowe, organizujące i koordynujące współpracę w określonych obszarach działań.

Dla celów niniejszej pracy autor wyodrębnił następujące płaszczyzny działań Związku:

1. Zrównoważony rozwój i ochrona środowiska naturalnego

Efektom prac VII Konferencji Generalnej, odbywającej się w dniach 17 -18 października 2003 r. w Kłajpedzie, było przyjęcie „*Strategii Związku Miast Bałtyckich*”. Dokument ten był z jednej strony odpowiedzią na proces przyszłego rozszerzenia Unii Europejskiej, w kontekście którego Morze Bałtyckie stało się prawie jej morzem wewnętrznym, a z drugiej strony stanowił narzędzie dostosowania Związku do nowych warunków realizacji jego celów i zadań w przyszłości. Strategia kreśli wizję regionu Morza Bałtyckiego w 2010 r., jako dynamicznego, demokratycznego i stabilnego obszaru w Europie z pomyślnie rozwijającymi się procesami gospodarczego, politycznego, społecznego i środowiskowego rozwoju, pełnego kontaktów międzyludzkich w tych obszarach niezależnie od granic państw, ze szczególnym uwzględnieniem wspólnej historii, roli, losów i wartości miast nadbałtyckich oraz roli samorządów lokalnych i organizacji społecznych³². Z kolei Związek Miast Bałtyckich ma stać się silnym głosem miast członkowskich w sprawach regionalnych i europejskich, płaszczyzną wymiany idei, podstawą dla ułatwiania i szerzenia projektów współpracy, będących przedmiotem zainteresowania miast członkowskich, źródłem i narzędziem współpracy oraz partnerstwa, kluczowym partnerem i częścią współpracy w regionie Morza Bałtyckiego i całej Europy w dziedzinie promowania roli i opinii władz lokalnych, wspólnie z innymi europejskimi organizacjami i sieciami. Strategia wyznacza przy tym rolę, jakie ma spełniać w tych obszarach sam Związek, jak i jego poszczególne komisje i sieci³³.

Nabiera to znaczenia zwłaszcza w ramach koncepcji zrównoważonego rozwoju realizowanej przez Związek od 2000 r. w ramach „*Programu Działania Agenda 21*”. VII Konfe-

---

³² Zob.: *UBC Strategy*, [b.m.w.] [b.d.w.], s. 3-7.

³³ Tamże, s. 8-12.

renca Generalna zaaprobowała nowy program o nazwie „*Program Działania Agenda 21 2004 – 2009 – Mapa Drogowa dla Zrównoważonego Rozwoju Miast Bałtyckich*” („*UBC Agenda 21 Action Programme 2004 – 2009 - Roadmap for Sustainable Baltic Cities*”), którego zadaniem jest wsparcie implementacji Strategii. Zrównoważony rozwój wg *Agendy* polegać ma na dobrych rządach i nienaruszającym równowagi ekologicznej zarządzaniu miastem, zrównoważonym wykorzystaniu energii i zasobów, ochronie środowiska naturalnego, zrównoważonej gospodarce i transporcie, działaniach na rzecz integracji społecznej i ochrony zdrowia. W ramach programu, podzielonego na dwa okresy czasowe, realizowanych jest szereg projektów w wyżej wymienionych dziedzinach, nawet z partnerami spoza Europy, w znacznej mierze korzystających ze wsparcia finansowego Unii Europejskiej, innych organizacji międzynarodowych, ale także rządów zainteresowanych państw. Łączny budżet programu jest szacowany na 8 – 10 mln €³⁴.

Koordinacją prac w ramach *Agendy* zajmują się Komisja ds. Środowiska, posiadająca swój własny Sekretariat (The Environment and Agenda 21 Sekretariat), ulokowany w Turku w Finlandii oraz Grupa Robocza ds. Agendy 21 (Agenda 21 Working Group). Największe projekty w ramach *Programu Agenda 21* przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Największe projekty w ramach *Programu Agenda 21*

Nazwa projektu	Przedmiot projektu i partnerzy	Termin realizacji i budżet
BUSTRIP	Rozwijanie zrównoważonych miejskich planów transportowych i metod planistycznych; Komisja ds. Środowiska ZMB, Komisja ds. Transportu ZMB, Chalmers University of Technology w Göteborgu, 14 miast bałtyckich (obecnie 11)	2005 – 2007; 3,4 mln € BSR Interreg III B i Fińskie Ministerstwo Środowiska
Managing Urban Europe - 25	Komisja ds. Środowiska ZMB, ICLEI, UNEP i inni europejscy partnerzy (razem 23 partnerów, włączając w to 14 miast)	2005 – 2008; 2,9 mln € Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, Fińskie Ministerstwo Środowiska
New Hansa of Sustainable Ports and Cities Project	Lubeka, Bałtyckie Forum Energetyczne, Komisja ds. Środowiska ZMB, 16 portów i miast portowych, Finnlines Shipping Company	2003 -2005; 1 mln € BSR Interreg III B, Fińskie Ministerstwo Środowiska

³⁴ Szerzej na temat *Agendy* i realizowanych przez program projektów zob.: *UBC Agenda 21 Action Programme 2004 – 2009 - Roadmap for Sustainable Baltic Cities*, Gdańsk 2004, *passim*.

Baltic University Urban Forum (BUUF)	Budowanie zasobów i przekazywanie dobrych praktyk w odniesieniu do wszystkich aspektów zrównoważonego rozwoju; Baltic University Programme, Komisja ds. Środowiska ZMB, Królewski Uniwersytet Techniczny w Szwecji oraz 10 miast i osiem innych uniwersytetów	2003 – 2006; 0,9 mln € BSR Interreg III B
Development Partnership with Lake Victoria Region Local Authorities Co-operation (LVRLAC)	Współpraca i wymiana na rzecz rozwoju Współpracy Władz Lokalnych Regionu Jeziora Wiktorja (LVRLAC) oraz poprawy zrównoważonego rozwoju i praktyk na rzecz ochrony środowiska w Regionie Jeziora Wiktorja	2004 – 2006 (rozpoczęty już wcześniej); ok. 0,6 mln € w 2005 r.

Zródło: *Report from the VIII General Conference...*, s. 101.

Z kolei efektem prac VIII Konferencji Generalnej było przyjęcie „*Memorandum Porozumienia w Sprawie Zrównoważonej Polityki Portowej i Morskiej w Regionie Morza Bałtyckiego*”. Jest ono rezultatem projektu pt. „*Nowa Hanza Zrównoważonych Portów i Miast*” („*New Hansa of Sustainable Ports and Cities Project*”) w ramach *Agendy 21*. *Memorandum* zostało podpisane przez 15 przedstawicieli ważnych portów bałtyckich i miast portowych. Tworzy ono podstawy dla wspólnych praktyk na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska we wszystkich portach oraz poprawy środowiskowych, zdrowotnych i ekonomicznych aspektów transportu morskiego na Morzu Bałtyckim. Monitorowaniem realizacji *Memorandum* zajmuje się Komisja ds. Środowiska. W tym celu złoży specjalny raport na planowanej w 2007 r. w Sztokholmie „*Konferencji na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Portów i Miast Portowych*”³⁵.

Komisja ds. Środowiska wydaje od 1996 r. (średnio raz na 6 lub 12 miesięcy) swój własny biuletyn pn. „*Baltic Cities Environmental Bulletin*”³⁶.

2. Turystyka

Rozwój turystyki oraz współpraca na rzecz wzrostu atrakcyjności turystycznej regionu Morza Bałtyckiego jest jednym z celów działalności Związku Miast Bałtyckich. Realizacją tych zadań w ramach Związku zajmuje się Komisja ds. Turystyki. Celami jej działalności są:

- a) integracja społeczeństw regionu Morza Bałtyckiego poprzez ich wzajemne zrozumienie, wymianę informacji turystycznych i wsparcie dla ruchu turystycznego,

³⁵ Zob.: *Report from the VIII General Conference...*, s. 149-150; *Memorandum of Understanding Signed*, „*Baltic Cities Bulletin*” 2005, nr 2, s. 16.

³⁶ http://www.ubc.net/commissions/Documentation_center/Documents.htm

- b) lepsza współpraca turystyczna w regionie bałtyckim poprzez tworzenie sieci współpracy między miastami, rozwój kontaktów interpersonalnych oraz wykorzystanie sieci internet,
- c) trwały rozwój infrastruktury turystycznej poprzez inicjowanie projektów opartych na programach Unii Europejskiej,
- d) promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, w którym turystyka odgrywa znaczącą rolę³⁷.

Praktycznym wyrazem działania Komisji są realizowane przez nią projekty. Celem przykładu wymienić można (okres od listopada 2003 do sierpnia 2005):

1. „*HOLM Pearls of the North*” – celem projektu było opracowanie wspólnej oferty marketingowej dziesięciu uczestniczących w nim miast z Niemiec, Szwecji i Norwegii. Całkowity budżet projektu wynosił ok. 1,14 mln €.
2. „*Baltic City Tourism*” – projekt koncentrował się na opracowaniu przez podmioty w nim uczestniczące wspólnego kalendarza imprez, zarówno w wersji drukowanej jak i internetowej oraz tworzeniu sieci wspólnych działań marketingowych. Całkowity budżet projektu wynosił 848 tys. €.
3. „*Baltic Sea Cycling*” – projekt ukierunkowany na rozwój miejskiego transportu rowerowego i połączenia go z innymi sposobami miejskiego transportu. Celem opracowania strategii rozbudowy sieci ścieżek rowerowych w skali miejskiej i regionalnej, postulował włączenie do współpracy aktorów z sektorów rządowego, publicznego, prywatnego oraz pozarządowego.

Miasta członkowskie Związku uczestniczą także w projektach współfinansowanych przez Unię Europejską z jej programów pomocowych oraz inicjatyw wspólnotowych (PHARE, TACIS, INTERREG III)³⁸.

3. Współpraca gospodarcza i kulturalna

Organizacją współpracy na tej płaszczyźnie zajmuje się Komisja ds. Współpracy gospodarczej. Zajmuje się ona wymianą doświadczeń i informacji w obrębie płaszczyzn biznesu i handlu oraz promowaniem kontaktów między podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą. Jest to możliwe dzięki corocznym spotkaniom, organizowanym od 1998 r.

Współpraca kulturalna w ramach Związku Miast Bałtyckich jest istotnym narzędziem, służącym lepszemu zrozumieniu wiedzy o historycznym i kulturowym dziedzictwie regionu

³⁷ <http://www.ubc.net/commissions/tourism.html>

³⁸ Zob.: *Report from the VIII General Conference...*, s. 113-114.

bałtyckiego. Działania w tym obszarze prowadzi Komisja ds. Kultury. Do jej głównych zadań należy promowanie współczesnej kultury i sztuki regionu Morza Bałtyckiego, z uwzględnieniem dziedzictwa przeszłości oraz rozpowszechnianie wiadomości o wydarzeniach kulturalnych w regionie³⁹. Komisja realizuje swoje zadania poprzez organizowanie od 1995 r. corocznych sesji tematycznych, których wynikiem było m.in. opublikowanie „*Katalogu Instytucji Kulturalnych*” („*The UBC Catalogue of Cultural Institutions*”), organizacja wystaw, festiwali, itd.

4. Edukacja

Tematyką edukacji w ramach Związku Miast Bałtyckich zajmuje się Komisja ds. Edukacji. W szczególności koncentruje się na działaniach związanych z:

- a) wymianą uczniów i studentów – w ramach działań realizowanych na tym polu Komisja prowadzi dwa projekty. Pierwszy z nich o nazwie „*Miejsce Spotkań Odmiennych Kultur*” („*The Meeting Point of Different Cultures*”), składa się z dwóch etapów i adresowany jest do młodych osób w wieku 15 – 18 lat. Celem projektu jest poznawanie różnic kulturowych w regionie bałtyckim oraz wspieranie nauki języków obcych. Drugi projekt - „*Szkoła Letnia dla potencjalnych badaczy naukowych w dziedzinie ekologii wodnej*” („*The Summer School for potential researchers in the field of aquatic ecology*”) – skierowany jest do młodych osób w wieku 18 – 20 lat i pozwala im zapoznać się z problematyką badań naukowych,
- b) kształceniem dorosłych⁴⁰,
- c) organizowaniem konkursów edukacyjnych – przykładem może być zorganizowany w 2000 r. przez Komisję międzynarodowy konkurs fotograficzny o nazwie „*Mój Przyjaciel w Moim Mieście*” („*My Friend in My City*”)⁴¹.

5. Sport

Problematyka sportu i rekreacji prowadzona oraz koordynowana jest w ramach Związku Miast Bałtyckich przez Komisję ds. Sportu. Skupia się ona na następujących celach:

- a) kreowaniu i promowaniu kontaktów wśród młodych i starszych osób w dziedzinie sportu oraz wychowania fizycznego,
- b) ulepszaniu sieci międzynarodowej współpracy w dziedzinie sportu,

---

³⁹ <http://www.ubc.net/commissions/culture.html>

⁴⁰ <http://www.ubc.net/commissions/education.html>

⁴¹ *My Friend in My City – a Photo Competition*, „Baltic Cities Bulletin” 2006, nr 2, s. 20.

- c) promowaniu wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy klubami sportowymi, społeczeństwami i miastami w regionie bałtyckim,
- d) popularyzowaniu wydarzeń sportowych wśród młodzieży, osób niepełnosprawnych, osób starszych oraz integrowanie tych grup poprzez aktywność na płaszczyźnie sportu,
- e) finansowym wspieraniu wydarzeń sportowych w miastach członkowskich Związku⁴².

Co roku Komisja organizuje spotkanie, w którym uczestniczą przedstawiciele miast członkowskich. Celem takich spotkań jest omawianie bieżących spraw związanych z funkcjonowaniem Komisji, propozycji przyszłych projektów, możliwości dalszej promocji aktywności sportowej w regionie bałtyckim. Komisja ds. Sportu nawiązała także współpracę ze Stowarzyszeniem Zdrowych Miast Regionu Bałtyckiego (The Baltic Region Healthy Cities Association). Stowarzyszenie to podejmuje działania mające na celu promocję programu „Zdrowe Miasta w regionie Morza Bałtyckiego”, który koncentruje się na poprawie stanu zdrowia mieszkańców poprzez zdrową dietę i aktywność fizyczną.

Czterokrotnie (w latach 1999, 2002, 2004 i 2005 r.) Komisja wydała broszury informujące o jej działaniach, projektach oraz inicjatywach. Na stronie internetowej Związku Miast Bałtyckich została umieszczona z inicjatywy Komisji baza danych klubów sportowych w miastach członkowskich, dzięki czemu możliwe są bezpośrednie kontakty między nimi. Odpowiedzią Komisji na ogłoszenie roku 2004 Europejskim Rokiem Edukacji przez Sport, było umieszczenie na stronie internetowej Związku Kalendarza Rocznych Imprez Sportowych, celem rozpowszechniania informacji na temat organizowanych w miastach członkowskich imprez sportowych o aspekcie edukacyjnym. Od rozpoczęcia działalności w 1995 r. Komisja aktywnie wspiera finansowo imprezy sportowe w miastach członkowskich⁴³. Przykłady z lat 2005 - 2006 ilustruje tabela 2.

Tabela 2. Imprezy sportowe w miastach członkowskich dofinansowane przez Komisję ds. Sportu w latach 2005 - 2006:

Nazwa imprezy sportowej	Organizator	Data	Wysokość dofinansowania
„Międzynarodowy dzień młodzieży 2005”	Pärnu (Estonia)	12.08.2005	1 tys. €
„Postaw na sport, a będziesz żyć zdrowo”	Panevėžys (Litwa)	06.08.2005	1 tys. €
„Tydzień sportu w Liepāi”	Liepāja (Łotwa)	16.07.2005	1 tys. €
„Tenis stołowy – sposób na zdrowe życie”	Koszalin (Polska)	15.05.- 11.06.2005	1 tys. €

⁴² <http://www.ubc.net/commissions/sport.html>

⁴³ Zob.: http://www.gdynia.pl/wszystko/o/gdyni/euro/wspolpraca/126_30540.html

„Letnie turnieje plażowe”	Gdynia (Polska)	01.07.- 31.08.2005	1 tys. €
„Uroki sportów zimowych”	Šiauliai (Litwa)	01.01.- 26.02.2006	1 tys. €
„Bądź sprawny”	Haapsalu (Estonia)	12.02.2006	1 tys. €
„Keila Rull 2006”	Keila (Estonia)	07.10.2006	1 tys. €
„Aktywne i zdrowe popołudnie dla pracowników biurowych”	Tartu (Estonia)	10.10.2006	1 tys. €
„Integracja poprzez kluby sportowe i młodzieżowe”	Karlskrona (Szwecja)	04-06.11. 2006	1 tys. €

Zródło: http://www.gdynia.pl/wszystko/o/gdyni/euro/wspolpraca/126_30540.html; *Report from the VIII General Conference...*, s. 109-110; http://www.ubc.net/commissions/raporty7/Sport_report.doc

6. Młodzież

Promowaniem i rozwijaniem współpracy młodzieży oraz działalnością na rzecz aktywnego udziału młodych osób w życiu społecznym miast regionu bałtyckiego zajmuje się Komisja ds. Młodzieży. Status taki uzyskała podczas VIII Konferencji Generalnej w Turku w 2005 r. Wcześniej działania Związku na tym polu prowadzone były w postaci sieci współpracy (Network on Youth Issues).

Komisja spotyka się średnio 2 – 3 razy w ciągu roku, celem dyskusowania o sprawach młodzieży, planowania przyszłych działań i inicjatyw. Wartym odnotowania jest fakt udziału w takich spotkaniach także osób młodych (jedna osoba w każdej delegacji z miast członkowskich). Komisja (wcześniej wspomniana już sieć) organizuje także konferencje młodzieżowe. Dotychczas odbyły się trzy takie konferencje – w Kalmar (Szwecja) w 2003 r, w Wilnie w 2005 r. oraz w Pärnu (Estonia) w 2007 r. Każda z nich zgromadziła prawie stu uczestników – reprezentantów młodzieży (nie tylko z miast bałtyckich), urzędników, a także polityków⁴⁴.

7. Działania na rzecz równouprawnienia płci

Działalnością na tej płaszczyźnie zajmuje się Sieć ds. Równości Płci (Gender Equality Network – od VIII Konferencji Generalnej; wcześniej funkcjonowała pod nazwą Women’s Network). Celem sieci jest promowanie udziału kobiet we wszystkich poziomach życia społecznego w miastach członkowskich (także w samych strukturach organizacyjnych Związku), podejmowanie działań przeciwko dyskryminacji kobiet, stereotypowemu myśleniu, wymiana informacji i rozwój kontaktów między kobietami z miast członkowskich oraz organizowanie konferencji, seminariów i spotkań w powyższych dziedzinach⁴⁵.

⁴⁴ Szerzej na ten temat: <http://www.ubc-youth.org/aboutcoyi.asp>

⁴⁵ <http://www.ubc.net/organisation/women's.html>

8. Zdrowie i sprawy socjalne

Działalność Związku na wyżej wymienionej płaszczyźnie prowadzona jest przez Komisję ds. Zdrowia i spraw socjalnych. Prowadzi ona działania na rzecz implementacji postanowień „*Karty Socjalnej Miast Członkowskich Związku Miast Bałtyckich*” („*UBC Social Charter*”), przyjętej 13 października 2001 r. przez VII Konferencję Generalną w Rostoku. Miasta członkowskie zobowiązały się w niej do:

- a) wspierania aktywności mieszkańców w życiu społecznym oraz przejmowania przez nich odpowiedzialności za wspólne dobro, sprzyjających procesowi integracji społecznej i rozwojowi demokracji lokalnej,
- b) wspierania ich mieszkańców w razie choroby, podeszłego wieku, bezrobocia i bezdomności,
- c) wspierania i ochrony dzieci oraz młodzieży,
- d) realizowania polityki przeciwdziałania dyskryminacji osób starszych, upośledzonych i chronicznie chorych,
- e) wprowadzenia lokalnych programów prewencyjnych przeciwko problemowi handlu kobietami i dziećmi,
- f) organizowania, poprawiania, rozwoju i ewaluacji polityki na rzecz równości płci,
- g) wspierania zrównoważonego rozwoju⁴⁶.

Wśród obszarów działania Komisji ds. Zdrowia i spraw socjalnych wyróżnić należy także przeciwdziałanie bezrobociu (przykładem może być tu program o nazwie „*Międzynarodowy Projekt Biur Pracy „ROLAST” 1998 – 1999*”, realizowany przez miasta Stosrstroem (Dania), Landskrona (Szwecja) oraz Rostok wraz z ich urzędami pracy, w którym Komisja brała aktywny udział), współpraca z organizacjami międzynarodowymi o podobnym profilu zainteresowań (Komisja współpracuje ze Światową Organizacją Zdrowia) oraz działalność wydawnicza (w 1999 r. Komisja wydała książkę poświęconą statusowi osób starszych w regionie bałtyckim)⁴⁷.

9. Planowanie urbanistyczne i zarządzanie miastem

Działania w obszarze planowania urbanistycznego i zarządzania miastem prowadzone są przez Komisję ds. Planowania urbanistycznego. Komisja poprzez swoją działalność dąży do wzrostu zainteresowania miast członkowskich kwestiami urbanistyki, budownictwa i architektury, podejmuje dążenia na rzecz wspierania budownictwa mieszkaniowego, renowacji

---

⁴⁶ Zob. tekst Karty w języku polskim: http://www.ubc.net/commissions/Social_charters/SC_Polish.doc

⁴⁷ <http://www.ubc.net/commissions/social.html>

budynków mieszkalnych, przebudowy śródmieść miast, portów, budowy parków i obszarów rekreacyjnych, centrów handlowych, przekształcania obiektów przemysłowych w obiekty użyteczności publicznej, itd.

W tym kierunku stworzyła sieć planistów, projektantów, architektów miejskich i regionalnych, zaangażowanych w działania na rzecz poprawy jakości życia w miastach członkowskich Związku. W ramach tej sieci organizowane są spotkania, seminaria, kongresy, badania naukowe, wystawy, w których uczestnicy wymieniają doświadczenia, dobre praktyki, oraz poznają nowe możliwości planistyczne w zakresie urbanistyki. Pierwsze takiego typu spotkanie, dotyczące możliwości przekształcania starych obszarów przemysłowych i portowych, Komisja zorganizowała w grudniu 1999 r. w szwedzkim mieście Malmö. Spotkania w kolejnych latach koncentrowały się na problematyce przebudowy i renowacji centrów miast, renowacji dzielnic mieszkaniowych, zabudowy nabrzeży miast, organizacji życia w przestrzeni publicznej, projektowania miejskiego i rozwoju regionalnego. W swoich pracach Komisja podkreśla znaczenie zrównoważonego rozwoju miast bałtyckich⁴⁸.

W 2003 r. Komisja zainicjowała trzyletni projekt o nazwie „*ABC – Alliance of Baltic Citeies*”, wsparty ze środków pomocowych Unii Europejskiej (ok. 250 tys. €). W ramach projektu zorganizowano sześć seminariów, stanowiących płaszczyznę wymiany poglądów oraz forum dyskusji, w których uczestniczyli planiści miejscy i architekci z 27 miast członkowskich Związku⁴⁹.

7. Transport

Działaniami dotyczącymi szeroko rozumianego transportu zajmuje się w ramach Związku Miast Bałtyckich Komisja ds. Transportu. Swoją uwagę skupia na trzech głównych kwestiach:

- a) publiczne środki transportu w miastach i regionach – problematyka polityki transportu miejskiego, działania na rzecz rozwoju tras rowerowych,
- b) transport międzynarodowy w regionie Morza Bałtyckiego – centra logistyczne, problematyka rozwoju portów morskich i ich integracja z miastami i regionami, międzynarodowe korytarze transportowe, rozwój regionalnych portów lotniczych,

---

⁴⁸ <http://www.ubc.net/commissions/urbanplanning.html>

⁴⁹ Zob.: <http://www.ubc.net/commissions/ABCAlliance/Information/information.html>; *ABC Seminar in Gdynia*, „Baltic Cities Bulletin” 2005, nr 1, s. 21; *The closing seminar of the ABC Project*, „Baltic Cities Bulletin” 2005, nr 2, s. 17; *Commission on Urban Planning met in Riga*, „Baltic Cities Bulletin” 2006, nr 1, s. 17.

- c) zrównoważony rozwój a polityka transportowa – promowanie lepszych dla środowiska i mieszkańców rozwiązań w dziedzinie transportu, badanie roli transportu w rozwoju turystyki w regionie, polityka finansowania rozwoju transportu.

Komisja spotyka się raz lub dwa razy do roku. Należy ona, obok Komisji ds. Środowiska oraz Chalmers University of Technology w Göteborgu do grupy koordynującej projekt *BUSTRIP* („*Baltic Urban Sustainable Transport Implementation Planning*”). Projekt ten, dysponujący budżetem 3,4 mln €, rozpoczął się w lipcu 2005 r. (koniec planowany jest na grudzień 2007 r.) i ma na celu dostarczanie praktycznych rozwiązań i narzędzi dla miast oraz ich władz we wprowadzaniu w życie planów zrównoważonego (zgodnego z wymogami ochrony środowiska) transportu miejskiego⁵⁰.

8. Energia

Problematyką w tym obszarze zajmuje się w ramach Związku Miast Bałtyckich Komisja ds. Energii. Jest ona najmłodszą spośród wszystkich komisji Związku – powstała bowiem 19 października 2006 r. Przedmiotem zainteresowania Komisji jest problematyka odnawialnych źródeł energii (wodnej, wiatrowej, biologicznej), redukcji emisji szkodliwych gazów do atmosfery, efektywnego wykorzystania energii, rozwoju nowych technologii w energetyce, bezpieczeństwa energetycznego, wymiany dobrych praktyk w tym zakresie pomiędzy miastami członkowskimi oraz organizowanie sympozjów, spotkań z udziałem naukowców i ekspertów z zakresu energetyki. Praktycznym efektem funkcjonowania Komisji było zorganizowane w dniach 21 – 23 listopada 2006 r. w Oskarshamn (Szwecja) spotkanie, poświęcone problematyce energetycznej („*UBC Energy Meeting*”)⁵¹. Także numer pierwszy biuletynu Związku z 2006 r. poświęcony był w większej części sprawom energii⁵².

9. Społeczeństwo informacyjne

Wspieraniem rozwoju społeczeństwa informacyjnego w ramach Związku Miast Bałtyckich zajmuje się Komisja ds. Społeczeństwa informacyjnego. Celem działania powyższej Komisji jest przyczynianie się do rozwoju państw regionu Morza Bałtyckiego, poprzez wprowadzanie nowych technologii łączności i przepływu informacji w działalności organów państwowych, obywateli oraz świata biznesu. Aby zrealizować te założenia Komisja działa w kierunku:

---

⁵⁰ Szerzej na temat projektu zob.: <http://www.bustrip-project.net/aboutproject.htm>

⁵¹ Szerzej: <http://www.ubcenergy.org>

⁵² Zob.: „*Baltic Cities Bulletin*” 2006, nr 1, s. 2-14.

- a) popierania programów międzynarodowych (np. *eEurope*, *eEurope+*, realizowanych przez Komisję Europejską) oraz krajowych inicjatyw nakierowanych na rozwój społeczeństwa informacyjnego w państwach nadbałtyckich (rozwiązania z zakresu e-Zarządzania, e-Nauki, e-Bezpieczeństwa, e-Umiejętności, e-Handlu, e-Środowiska),
- b) rozwijania długofalowej polityki państw regionu Morza Bałtyckiego w dziedzinie procesów informatyzacji,
- c) wspierania działań na rzecz poprawy wymiany informacji pomiędzy miastami członkowskimi, przy użyciu nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych,
- d) współdziałania z Komisją ds. Współpracy gospodarczej w dziedzinie rozwoju technologii komunikacyjnych i informacyjnych w regionie bałtyckim⁵³.

Jednym z przykładów działalności Komisji jest trzyletni projekt o nazwie „*Challenge of eCitizen – Promoting eGovernment Actions in European Cities*”, realizowany od stycznia 2005 r. z Instytutem Bałtyckim z Finlandii, przy finansowym wsparciu Unii Europejskiej. Celem projektu (bierze w nim udział 12 miast z 7 państw) jest rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez wymianę dobrych praktyk, doświadczeń, powstawanie nowych planów i strategii z zakresu e-Zarządzania, funkcjonowania administracji oraz rozwój wysokiej jakości usług z zakresu e-Zarządzania przy użyciu nowoczesnych technologii, które sprzyjałyby wyższemu zaangażowaniu obywateli w proces podejmowania decyzji, co z kolei stanowiłoby nowy model partycypacji obywateli w życiu publicznym (e-Partycypacja)⁵⁴.

10. Inne obszary działalności Związku Miast Bałtyckich

Spośród innych obszarów aktywnego działania Związku Miast Bałtyckich wymienić należy w pierwszej kolejności współpracę z innymi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności organizacjami działającymi w regionie Morza Bałtyckiego. Dodać należy, iż Związek współpracuje również z partnerami pozaeuropejskimi.

Związek Miast Bałtyckich posiada status obserwatora w Radzie Państw Morza Bałtyckiego (Council of Baltic Sea States - CBSS), Konferencji Parlamentarnej ds. Współpracy w Regionie Morza Bałtyckiego (Parliamentary Conference on Cooperation in the Baltic Sea Area), Komisji Helsińskiej (Helsinki Commission – HELCOM), Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (Council of Europe’s Congress of Local and Regional Authorities of Europe – CLARE) oraz Komitecie Regionów (Committee of the Regions).

⁵³ http://www.ubc.net/commissions/information_society.html

⁵⁴ Zob.: *Challenge of e-Citizen reached its midway*, „Baltic Cities Bulletin” 2006, nr 2, s. 23; <http://www.baltic.org/ecitizen>

Związek współpracuje także z Komisją Europejską oraz licznymi organizacjami europejskimi i bałtyckimi. Wśród tych ostatnich wymienić należy Konferencję Europejskich Peryferyjnych Regionów Morskich (Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe – CPMR), Współpracę Subregionalną Państw Morza Bałtyckiego (Baltic Sea States Subregional Cooperation – BSSSC) oraz Sieć Współpracy Siedmiu Wysp Morza Bałtyckiego (Baltic Sea Seven Islands Cooperation Network – B7). Współpraca ta często przybiera pragmatyczny charakter⁵⁵.

Spośród organizacji pozaeuropejskich Związek Miast Bałtyckich od 2000 r. rozwija partnerstwo ze Współpracą Władz Lokalnych Regionu Jeziora Wiktorii (*Lake Victoria Region Local Authorities Cooperation - LVRLAC*)⁵⁶. W krótkiej perspektywie czasowej Związek przyczynił się do budowy i rozwoju struktur organizacyjnych LVRLAC (wyrażało się to m.in. pomocą przy organizowaniu sekretariatu organizacji, czy sieci zajmującej się sprawami kobiet). W dłuższym okresie czasu współpraca ma służyć poprawie funkcjonowania władz lokalnych w regionie Jeziora Wiktorii, co z kolei sprzyjać ma zrównoważonemu rozwojowi i poprawie warunków życia w tym regionie, przy uwzględnieniu jego lokalnych potrzeb i możliwości⁵⁷.

Z kolei wyrazem dążenia miast członkowskich Związku do konsolidacji wysiłku na rzecz skutecznego organizowania ich działalności w stosunku do Unii Europejskiej, było otwarcie 6 grudnia 2006 r. w Brukseli biura reprezentującego interesy Związku pod nazwą UBC Antenna Office (6 grudnia nastąpiło oficjalne otwarcie biura. Faktycznie działa ono jednak już od października 2006 r.). Zadaniem biura jest podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia pozycji Związku w debatach i dialogu instytucjonalnym Unii Europejskiej oraz promowanie interesów miast członkowskich i całego regionu bałtyckiego (lobbying), celem zwiększenia partycypacji tych podmiotów w ważnych inicjatywach i politykach unijnych oraz lepszej absorpcji środków z funduszy strukturalnych. Utworzenie biura nie oznacza, że miasta członkowskie nie posiadały wcześniej swojej reprezentacji w Brukseli. Wiele z nich jest tam reprezentowanych od dawna, w ramach czy to własnych biur (np. Helsinki, Kopenhaga), czy

---

⁵⁵ Przykładem może być tu wspólne oświadczenie czterech organizacji (UBC, CPMR, BSSSC, B7), przyjęte 6 kwietnia 2006 r., sprzeciwiające się planom Komisji Europejskiej, które ograniczyłyby możliwości współpracy transgranicznej w regionie Morza Bałtyckiego. Tekst oświadczenia dostępny na stronie internetowej: <http://www.ubc.net/today/index.html> [dział: Statements].

⁵⁶ LVRLAC powstała w 1997 r., a oficjalną działalność rozpoczęła w 1999 r. Skupia 60 podmiotów, w postaci władz lokalnych z trzech państw afrykańskich położonych nad Jeziorem Wiktorii: Kenii, Tanzanii i Ugandy. Głównym celem LVRLAC jest rozwój partnerskiej współpracy pomiędzy władzami lokalnymi, wzrost poziomu życia oraz podejmowanie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu Jeziora Wiktorii. Zob. szerzej na temat LVRLAC: <http://www.lvrlac.net/whatis.php>

⁵⁷ Zob.: <http://www.ubc.net/commissions/Projects/LVRLAC/LVRLAC.htm>

przedstawicielstw regionalnych (np. Szczecin, Tampere). Dodać należy także, iż od 1999 r. współpraca z Unią Europejską koordynowana była przez sieć o nazwie UBC EU Coordinators Network⁵⁸.

Związek Miast Bałtyckich popiera także tworzenie związków bliźniaczych pomiędzy miastami członkowskimi. Jest to – o czym była mowa już wcześniej – jeden ze statutowych celów organizacji. Dodać należy, że zakres współpracy w tej materii wykracza poza ramy organizacji, bowiem partnerami dużej części miast członkowskich są miasta niebędące członkami Związku Miast Bałtyckich⁵⁹.

Budżet i zasady finansowania działalności

Statut Związku Miast Bałtyckich stanowi (art. 12), że wysokość składek, jakie wnoszą miasta członkowskie na pokrycie wydatków związanych z działalnością Związku, ustala Konferencja Generalna. Wysokość tych składek proponuje Zarząd. Źródłami finansowania działalności Związku mogą być subwencje otrzymywane od poszczególnych państw, miast, osób prawa publicznego oraz darowizny i zapisy pochodzące od osób fizycznych.

Kontrolą wykonania budżetu zajmuje się w ramach Związku Komisja Audytu. Składa się ona z trzech osób (z trzech miast członkowskich), które nie są członkami Zarządu – z trzech różnych państw. Zadaniem Komisji Audytu jest kontrola raportu audytorskiego pod kątem poprawności oraz właściwego wykorzystania środków finansowych na cele podjęte decyzjami Konferencji Generalnej i Zarządu, określonymi w Statucie oraz zgodnie z regulaminem darowizn. Komisja posiada prawo kontrolowania wszystkich ksiąg, dokumentów księgowych, itp., każdego organu Związku, Sekretariatu oraz poszczególnych komisji. Komisja Audytu przedkłada w tej materii raport Konferencji Generalnej⁶⁰.

Wysokość składek wnoszonych przez miasta członkowskie jest uzależniona od liczby ich mieszkańców oraz przynależności do jednej z grup. Miasta z Danii, Finlandii, Niemiec, Norwegii i Szwecji wnoszą pełną wysokość składki członkowskiej, natomiast miasta z Estonii, Litwy, Łotwy, Polski i Rosji posiadają w tej dziedzinie określonej wielkości zniżki (w roku 2006 było to 55%, natomiast w roku 2007 50% wysokości pełnego wymiaru składki w poszczególnych przedziałach liczby mieszkańców).

---

⁵⁸ Szerzej: http://www.ubc.net/organisation/Brussels_Antenna.html; L. Westerberg, *UBC Antenna Office opens in Brussels*, „Baltic Cities Bulletin” 2006, nr 2, s. 3; *10th Anniversary...*, s. 3.

⁵⁹ Zob.: <http://www.ubc.net/twincities.html>

⁶⁰ Art. 12 Statutu Związku Miast Bałtyckich.

Podsumowanie

Związek Miast Bałtyckich stwarza warunki do szerokiego rozwoju kontaktów dla ponad stu miast z regionu Morza Bałtyckiego. Wielość rozwijanych w toku działalności płaszczyzn współpracy, przedstawionych w niniejszej pracy oraz przynależność miast o zróżnicowanym potencjale (pod względem liczby ludności, w wymiarze gospodarczym, społecznym, kulturowym) czyni go niezwykle istotnym narzędziem wymiany doświadczeń, przekazywania wiedzy, rozwiązań praktycznych, poznawania i otwierania się na nowe kultury, ale także miejscem realizowania wspólnych projektów o różnorodnej tematyce.

Warto zaznaczyć, że w 1991 r. kiedy powstawał Związek, tylko miasta z Danii i Niemiec leżały w państwach członkowskich Wspólnot Europejskich. Dla miast z Estonii, Litwy, Łotwy, czy Polski udział w pracach Związku stał się szansą na wykorzystanie i rozwijanie praktycznych rozwiązań stosowanych w miastach Europy Zachodniej w zakresie zarządzania miastem, procesów modernizacji oraz wykorzystania funduszy wspólnotowych.

Summary

The Union of the Baltic Cities (UBC) was established in Gdańsk (Poland) in September 1991. The main goal of the UBC is to contribute to the democratic, social, economic and environmentally development of the Baltic Sea area. UBC also watch over the interests of its member cities towards the national governments and international bodies (especially the European Union). The UBC is open to all cities of the Baltic Sea area. Since its foundation the number of member cities has grown from 32 to more than 100 cities from all Baltic Sea countries. The member cities range from small towns with less than 10.000 inhabitants to multi-million metropolises.

The highest UBC authority is the General Conference of the delegates of the Member Cities, which have power to take decisions concerning any activities of UBC. Between the General Conferences the executive power of UBC is held by the Executive Board, which consists of ten cities, one from each Baltic Sea country. The Secretariat of UBC is located in Gdańsk.

The UBC has many fields of activities. It coordinates projects and promotes exchange of know-how and experiences between the cities by organising meetings, seminars, courses and publishing newsletters. The UBC has thirteen working Commissions, which oversee UBC activities and projects in each of the respective areas – environment, sustainable development, economy, public transport, tourism, culture, energy, health and social affairs, sport, etc. UBC has also links of cooperation with the European Commission and numerous Baltic and Euro-

pean organisations. UBC has an observer status with the Council of the Baltic Sea States, the Parliamentary Conference on Cooperation in the Baltic Sea Area, the Helsinki Commission and the Council of Europe's Congress of Local and Regional Authorities of Europe, Committee of the Regions.